

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M

Paper-III ECONOMICS

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

Seat No.

(In words)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature)

(Name)

2. (Signature)

(Name)

DEC - 11313**Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Number of Pages in this Booklet : 32****Number of Questions in this Booklet : 75****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उतरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळा करावा.
उदा. : जे (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उतरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उतरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळा किंवा काळा बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

DEC-11313/III

ECONOMICS**Paper III****अर्थशास्त्र****प्रश्नपत्रिका III****Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Note :** This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

<p>1. Suppose an individual can have a job yielding Rs. 30,000 and Rs. 10,000 with equal probability. The utility of Rs. 30,000 and Rs. 10,000 is 18 and 14 respectively. The expected income and expected utility in this case would be :</p> <p>(A) 30,000, 14</p> <p>(B) 20,000, 16</p> <p>(C) 20,000, 18</p> <p>(D) 10,000 14</p>	<p>1. समजा एका व्यक्तीला अशी नोकरी मिळू शकते की ज्याच्यापासून त्याला 30,000 रु. आणि 10,000 रु. उत्पन्न समान संभाव्यतेने मिळेल 30,000 रु. आणि 10,000 रु. यांची उपयोगिता अनुक्रमे 18 आणि 14 आहे. या नोकरीपासून मिळणारे अपेक्षित उत्पन्न आणि अपेक्षित उपयोगिता अशी असेल :</p> <p>(A) 30,000, 14</p> <p>(B) 20,000, 16</p> <p>(C) 20,000, 18</p> <p>(D) 10,000 14</p>
---	---

2. Suppose ω and γ denote rewards to labour and capital. If the production function is homogeneous such as $Q = AL^\alpha K^\beta$ then every point on the long run expansion path satisfies the following conditions :

- (A) $K/L = \frac{\alpha}{\beta}$
 (B) $K/L = \frac{\beta\gamma}{\alpha\omega}$
 (C) $K/L = \frac{\beta\omega}{\alpha\gamma}$
 (D) $K/L = Q \cdot \frac{\omega}{\gamma}$

3. **Assertion (A) :** In a cartel aiming at joint profit maximization the lower cost firm gets larger share in profits.

Reason (R) : Because it can charge higher price.

- (A) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is incorrect explanation of (A)
 (C) (A) is incorrect but (R) is correct
 (D) (A) is correct but (R) is incorrect

2. समजा ω आणि γ ने श्रमिक आणि भांडवलाच्या मोबदल्याचा निर्देश केलेला आहे. जर उत्पादन फलन $Q = AL^\alpha K^\beta$ अशा प्रकारचे एकजिनसी असेल, तर दीर्घकालीन विस्तारपथावरील प्रत्येक बिंदू खालील अट पूर्ण करतो :

- (A) $K/L = \frac{\alpha}{\beta}$
 (B) $K/L = \frac{\beta\gamma}{\alpha\omega}$
 (C) $K/L = \frac{\beta\omega}{\alpha\gamma}$
 (D) $K/L = Q \cdot \frac{\omega}{\gamma}$

3. **विधान (A) :** नफा प्राप्ती महत्तम करण्याचे उद्दिष्ट असणाऱ्या विक्रय नियंत्रण संघात कमी खर्च असणाऱ्या उद्योग संस्थेला बाजारातील जास्त वाटा मिळतो.

कारण (R) : कारण कमी खर्च असणारी उद्योगसंस्था जास्त किंमत आकारू शकते.

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण
 (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर पण (R) हे (A) चे चुकीचे स्पष्टीकरण
 (C) (A) चूक परंतु (R) बरोबर
 (D) (A) बरोबर परंतु (R) चूक

4. In Baumol's sales revenue maximization theory the firm will maximize sales revenue if :
- (A) Profit constraint is not operative
 (B) Profit constraint is operative
 (C) Profit is maximum
 (D) There is constraint on advertising expenditure
5. In Bertrand Duopoly model, iso-profit curves are :
- (A) Concave to the axis on which price is measured
 (B) Convex to the axis on which price is measured
 (C) Concave to the axis on which quantity is measured
 (D) Convex to the axis on which quantity is measured
6. If there is monopoly and monopsony power then the equilibrium price of an input is :
- (A) Below the competitive level of price
 (B) Above the competitive level of price
 (C) Equal to the competitive level of price
 (D) Whether above or below the competitive level of price depends on the elasticity of demand for output and supply of input
4. बॆमॆलच्या विक्री प्राप्ती महत्तमीकरणाच्या सिद्धान्तात उद्योग संस्था विक्री प्राप्ती कधी महत्तम करेल ?
- (A) जर नफ्याची मर्यादा कार्यरत नसेल
 (B) जर नफ्याची मर्यादा कार्यरत असेल
 (C) जर नफा महत्तम असेल
 (D) जर जाहिरात खर्चावर मर्यादा असेल
5. बर्ट्रँडच्या द्विजनाधिकाराच्या प्रतिमानात समनफा वक्र हे :
- (A) ज्या अक्षावर किंमत मोजलेली असते त्याला आंतरवक्र असतात
 (B) ज्या अक्षावर किंमत मोजलेली असते त्याला बहिरवक्र असतात
 (C) ज्या अक्षावर उत्पादन मोजलेली असते त्याला आंतरवक्र असतात
 (D) ज्या अक्षावर उत्पादन मोजलेले असते त्याला बहिरवक्र असतात
6. जर बाजारात मक्तेदारी आणि एकक्रयाधिकार सत्ता असेल तर उत्पादन घटकाची समतोल किंमत :
- (A) स्पर्धात्मक किंमत पातळीच्या खाली असेल
 (B) स्पर्धात्मक किंमत पातळीच्या वर असेल
 (C) स्पर्धात्मक किंमत पातळीएवढी असेल
 (D) स्पर्धात्मक किंमत पातळीच्या वर असेल का खाली असेल हे उत्पादनाच्या मागणीची किंमत लवचिकता आणि उत्पादन घटकाच्या पुरवठ्याची किंमत लवचिकता यावर अवलंबून असेल

7. Bergson's social indifference curve is a locus of :
- (A) Utility of commodity X and Y
 (B) Utility of individual A and B
 (C) Wealth of individual A and B
 (D) Income of individual A and B
8. **Assertion (A)** : If two points (A) and (B) are Pareto efficient it is impossible to rank them by Pareto superiority.
Reason (R) : Pareto efficient allocation has the property that there is no feasible allocation that is Pareto efficient.
- (A) Both (A) and (R) are correct and (R) is a correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is incorrect explanation of (A)
 (C) (A) is incorrect but (R) is correct
 (D) (A) is correct but (R) is incorrect
9. (I) In a NASH equilibrium each player is making the best response to the other player's best response.
 (II) In dominant strategy each player's choice is the best response to any choice of the other players.
- (A) (I) is correct but not (II)
 (B) (II) is correct but not (I)
 (C) Both (I) and (II) are correct
 (D) Both (I) and (II) are incorrect
7. बर्गसनचे सामाजिक समवृत्ती वक्र हे याचे बिंदूपथ असतात :
- (A) X आणि Y वस्तूंची उपयोगिता
 (B) A आणि B व्यक्तीची उपयोगिता
 (C) A आणि B व्यक्तीची संपत्ती
 (D) A आणि B व्यक्तीचे उत्पन्न
8. **विधान (A)** : जर (A) आणि (B) हे दोन बिंदू पॅरेटो कार्यक्षम असतील तर पॅरेटो श्रेष्ठतमतेनुसार त्यांची क्रमवारी लावला येणे अशक्य असते.
कारण (R) : पॅरेटो कार्यक्षम वाटपाचे वैशिष्ट्य असे आहे की याखेरीज दुसरे पॅरेटो कार्यक्षम वाटप शक्य नसते.
- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण
 (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर पण (R) हे (A) चे चुकीचे स्पष्टीकरण
 (C) (A) चूक पण (R) बरोबर
 (D) (A) बरोबर पण (R) चूक
9. (I) नॅशच्या समतोलात प्रत्येक खेळाडू हा इतर खेळाडूंच्या असणाऱ्या सर्वोत्कृष्ट प्रतिसादाला स्वतःच्या असणाऱ्या सर्वोत्कृष्ट प्रतिसादाची निवड करतो.
 (II) प्रभावशाली व्यूहरचनेत प्रत्येक खेळाडू इतर खेळाडूंच्या कुठल्याही निवडीला स्वतःच्या असणाऱ्या सर्वोत्कृष्ट प्रतिसादाची निवड करतो.
- (A) (I) बरोबर पण (II) चूक
 (B) (II) बरोबर पण (I) चूक
 (C) (I) आणि (II) दोन्ही बरोबर
 (D) (I) आणि (II) दोन्ही चूक

10. Simplex method in linear programming is :
- (A) Simultaneous equation method
 (B) Iteration method
 (C) Simple regression method
 (D) Graphical method

11. Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

List I	List II
(a) George Stigler	(i) Revealed preference theory
(b) Samuelson	(ii) Indifference curve
(c) Marshall	(iii) Economics of information
(d) Edgeworth	(iv) Cardinal utility
	(v) Game theory

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (iii)	(i)	(iv)	(ii)
(B) (v)	(i)	(iv)	(iii)
(C) (iv)	(i)	(iii)	(ii)
(D) (iv)	(ii)	(i)	(iii)

12. Which of the following is true about the indifference curves where one commodity (such as pollution) is 'bad' and the other commodity is 'good'.
- (A) It has a negative slope
 (B) It has a positive slope
 (C) It is horizontal
 (D) It is vertical

10. रेणीय प्रतीपगमनात सिम्पलेक्स पद्धत ही :
- (A) समकालिक समीकरण पद्धती
 (B) पुनरावृत्ती पद्धती
 (C) साधी प्रतीपगमन पद्धती
 (D) आलेख पद्धती
11. जोड्या लावा आणि उचित पर्याय दिलेल्या संकेतांकांमधून निवडा :

यादी I

यादी II

(a) जॉर्ज स्टिग्लर	(i) प्रकट पसंती सिद्धान्त
(b) सॅम्युअल्सन	(ii) समवृत्ती वक्र
(c) मार्शल	(iii) माहितीचे अर्थशास्त्र
(d) एजवर्थ	(iv) अंकदर्शी उपयोगिता
	(v) खेळ सिद्धान्त

संकेतांक :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (iii)	(i)	(iv)	(ii)
(B) (v)	(i)	(iv)	(iii)
(C) (iv)	(i)	(iii)	(ii)
(D) (iv)	(ii)	(i)	(iii)

12. जेव्हा दोन वस्तूपैकी एक वस्तु (उदा. प्रदूषण) 'वाईट' असेल आणि दुसरी वस्तु 'चांगली' असेल तर अशा वस्तूंच्या समवृत्ती वक्रांच्या बाबतीत खालीलपैकी काय खरे असते ?
- (A) याची प्रवणता ऋण असते
 (B) याची प्रवणता धन असते
 (C) हा क्ष अक्षाच्या समांतर असतो
 (D) हा क्षितिजलंब असतो

13. Suppose in the short run labour is the only variable factor of production. Let W denote the wage rate. The relationship between marginal product of labour (MP_L) and marginal cost (MC) is given by :
- (A) $MC = \frac{W}{MP_L}$
- (B) $MC = \frac{MP_L}{W}$
- (C) $MC = W * MP_L$
- (D) $MC = W + MP_L$
14. In the Edgeworth box :
- (A) The contract curve is a subset of the core
- (B) The competitive equilibrium is in the core and therefore on contract curve
- (C) The competitive equilibrium is on the contract curve but not in the core
- (D) The competitive equilibrium is off the contract curve
15. Suppose consumer's income, $Y = 100$, price of Y is 2, price of X is 4. A tax is imposed on X from 11th units onwards. The budget line then :
- (A) Will shift leftwards after 10 units
- (B) Will shift rightwards after 10 units
- (C) Will become flatter after 10 units
- (D) Will become steeper after 10 units
13. समजा अल्पकाळात श्रमिक हाच एक उत्पादनाचा बदलता घटक असेल W ने वेतनदराचा निर्देश करू. श्रमिकाचे सीमान्त उत्पादन फल (MP_L) आणि सीमान्त खर्च (MC) यातील संबंध असा असतो :
- (A) $MC = \frac{W}{MP_L}$
- (B) $MC = \frac{MP_L}{W}$
- (C) $MC = W * MP_L$
- (D) $MC = W + MP_L$
14. एजवर्थच्या पेटीत :
- (A) करारवक्र हा कोअर (core) चा उपसंच असतो
- (B) स्पर्धात्मक समतोल हा कोअर मध्ये असतो आणि म्हणून करार वक्रावर असतो.
- (C) स्पर्धात्मक समतोल करारवक्रावर असतो पण 'कोअर' मध्ये नसतो
- (D) स्पर्धात्मक समतोल करारवक्राच्या बाहेर असतो
15. समजा उपभोक्त्याचे उत्पन्न $Y = 100$, Y ची किंमत = 2, X ची किंमत पहिल्या 10 नगांना 4 असेल आणि 11व्या नगापासून X वर कर लादला असेल, तर अंदाजपत्रक रेषा :
- (A) 10व्या नगानंतर डावीकडे सरकेल
- (B) 10व्या नगानंतर उजवीकडे सरकेल
- (C) 10व्या नगानंतर पसरट होईल
- (D) 10व्या नगानंतर चढी होईल

16. In IS-LM model, Government expenditure multiplier is :
- (A) Smaller than simple Keynesian model
 (B) Equal to simple Keynesian model
 (C) Longer than simple Keynesian model
 (D) Always infinite
17. Select the right answer from the options given below :
 However large may be the saving rate, per capita output growth of the economy stops in the slow growth model.
- (A) Because all savings go for replacement investment
 (B) Because of diminishing marginal productivity of capital
 (C) Because of too rapid technological progress
 (D) Because labour become scarce
18. Aggregate demand curve in Keynesian model shifts rightwards if :
- (A) Government expenditure is cut
 (B) Autonomous investment declines
 (C) Money supply is increased
 (D) Tax is cut
16. IS-LM प्रतिमानात शासकीय खर्च गुणक हे :
- (A) साधे केन्सप्रणित प्रतिमानापेक्षा कमी असते
 (B) साधे केन्सप्रणित प्रतिमाना बरोबर असते
 (C) साधे केन्सप्रणित प्रतिमानापेक्षा अधिक असते
 (D) नेहमीच अमर्यादित असते
17. खालील पर्यायांपैकी योग्य पर्यायाची निवड करा :
- सोलो वृद्धी प्रतिमानात बचतीचा दर कितीही जास्त असला तरी कोणत्या कारणामुळे अर्थव्यवस्थेच्या दरडोई उत्पादन वृद्धीस खीळ बसतो.
- (A) गुंतवणुकीच्या पुनर्स्थापनेसाठी सर्वच बचती वळविण्यात आल्याने
 (B) भांडवलाच्या घटत्या सिमांत उत्पादकतेमुळे
 (C) जलद तांत्रिक प्रगतीमुळे
 (D) श्रमिकांच्या कमतरतेमुळे
18. केन्सप्रणीत प्रतिमानात सकल मागणी वक्र उजवीकडे सरकेल जर :
- (A) शासकीय खर्चात कपात झाली तर
 (B) स्वायत्त गुंतवणुकीत घट झाली तर
 (C) पैशाचा पुरवठा वाढला तर
 (D) कर कपात झाली तर

19. If savings function is given as $S = -40 + 0.2Y$ and investment is given as $\bar{I} = 80$, a rise in autonomous savings by 20 will lead to a rise in income of :
- (A) 60
(B) 70
(C) 90
(D) 100
20. In permanent income hypothesis, transitional income has :
- (A) Positive and high correlation with permanent income
(B) Zero correlation with permanent income
(C) Positive and low correlation with permanent income
(D) Negative correlation with permanent income
19. समजा, बचत फलन $S = -40 + 0.2Y$ असे दिले असेल आणि गुंतवणुक $\bar{I} = 80$ असेल, तर स्वायत्त बचतीत 20 रु. ने वाढ झाल्यास उत्पन्नातील वाढ खालीलपैकी कितीने होईल ?
- (A) 60
(B) 70
(C) 90
(D) 100
20. स्थायी उत्पन्न परिकल्पनेत संक्रमणावस्थेतील उत्पन्नाचा :
- (A) स्थायी उत्पन्नाशी धन आणि उच्च सहसंबंध असतो
(B) स्थायी उत्पन्नाशी शून्य सहसंबंध असतो
(C) स्थायी उत्पन्नाशी धन आणि निम्न सहसंबंध असतो
(D) स्थायी उत्पन्नाशी ऋणात्मक सहसंबंध असतो

21. Select the right answer from the options A to D given below :

Assertion (A) : When workers understand the impact of policy and form expectations accordingly, price expectation influences the actual inflation rate and neutralizes the policy.

Reasoning (R) : Wage rate is set according to the level of unemployment and workers' expectation keeping parity with expected prices. Thus price level becomes dependent on expected prices. Therefore, an effort to reduce unemployment below material rate is likely to bring more inflation.

- (A) (A) is incorrect and (R) is correct
 (B) (A) is correct and (R) is incorrect
 (C) (A) is correct and (R) is correct
 (D) (A) is incorrect and (R) is incorrect

21. खालील A ते D या पर्यायांमधून योग्य उत्तराची निवड करा :

सुस्पष्ट विधान (A) : जेव्हा श्रमिकांना धोरणांच्या प्रभावाचे ज्ञान होते आणि त्यानुसार ते अपेक्षांची बांधणी करतात, तेव्हा प्रत्यक्ष मुद्रास्फिती दरावर किंमत अपेक्षांचा परिणाम होत असल्याने धोरण निष्प्रभ होते.

कारणमिमांसा (R) : बेरोजगारीच्या पातळीनुसार वेतन दराची निश्चिती केल्यास आणि अपेक्षित किंमतीसोबत श्रमिकांच्या अपेक्षांची जुळवणी झाल्यास, किंमतीची पातळी अपेक्षित किंमतीवर अवलंबून राहिल. त्यामुळे नैसर्गिक दरापेक्षा बेरोजगारीचा दर कमी करण्याच्या प्रयत्नात मुद्रास्फितीचा दर वाढू शकेल.

- (A) (A) चूक आणि (R) बरोबर
 (B) (A) बरोबर आणि (R) चूक
 (C) (A) बरोबर आणि (R) बरोबर
 (D) (A) चूक आणि (R) चूक

22. Select the *correct* match from the following by using codes given below :

(a) Real Balance Effect	(i) A.W. Phillips
(b) Neo-classical growth model	(ii) A.C. Pigou
(c) Inflation-unemployment trade-off	(iii) R. Solow
(d) Knife-edge instability	(iv) R. Harrod

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B) (ii)	(iii)	(i)	(iv)
(C) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(D) (iii)	(i)	(iv)	(ii)

23. The important leakages in the circular flow of income are as follows *except* :

- (A) Savings
 (B) Government expenditure
 (C) Imports
 (D) Taxes

22. निम्ननिर्देशीत सांकेतांकाचा उपयोग करून योग्य जोडीची निवड करा :

(a) वास्तव शिल्लक परिणाम	(i) ए.डब्ल्यू. फिलिप्स
(b) नव-सनातनवादी वृद्धी प्रतिमान	(ii) ए.सी. पिगू
(c) मुद्रास्फिती-बेरोजगार सममूल्यन	(iii) आर. सोलो
(d) अस्थिर असंतुलन (Knife-edge instability)	(iv) आर. हेरॉड

सांकेतांक :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B) (ii)	(iii)	(i)	(iv)
(C) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(D) (iii)	(i)	(iv)	(ii)

23. खालीलपैकी उत्पन्नाच्या चक्रीय प्रवाहातील महत्वाच्या गळतीपैकी कोणता घटक समाविष्ट हेत नाही ?

- (A) बचत
 (B) शासकीय खर्च
 (C) आयात
 (D) कर

24. If an increase in aggregate expenditure results in no increase in real NNP, we can surmise that the :
- (A) Price level has fallen
 (B) Economy is already operating at full employment
 (C) MPC equals one
 (D) Economy is in a deep recession
25. Keynes contribution is essentially :
- (A) Long run growth problems
 (B) Relative price determination theory
 (C) Short run theory of income and employment
 (D) Long run theory of income and employment
26. When the economy is at full employment, any increase in aggregate demand will cause :
- (A) Inflation
 (B) Depression
 (C) Deflation
 (D) Recession
27. The ratio of consumption to income :
- (A) Marginal Revenue
 (B) Marginal Propensity to Consume
 (C) Average Revenue
 (D) Average Propensity to Consume
24. सकल खर्चात वाढ झाल्यास वास्तविक निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन न वाढल्यास आपण असे गृहित धरू शकतो की :
- (A) किंमत स्तरात घसरण झाली
 (B) अर्थव्यवस्था ही पूर्ण रोजगारावर क्रियाशील झालेली आहे.
 (C) सिमांत उपभोग प्रवृत्ती एका बरोबर आहे
 (D) अर्थव्यवस्था गंभीर स्वरूपाच्या सौम्य मंदीत आहे.
25. केन्स यांचे योगदान मुख्यत्वेकरून खालीलपैकी कोणत्या बाबींशी संबंधित आहे ?
- (A) दीर्घकालीन वृद्धी समस्या
 (B) सापेक्ष किंमत निर्धारण सिद्धांत
 (C) उत्पन्न आणि रोजगाराचा अल्पकालीन सिद्धांत
 (D) उत्पन्न आणि रोजगाराचा दीर्घकालीन सिद्धांत
26. अर्थव्यवस्था पूर्ण रोजगाराच्या स्थितीत असल्यास, सकल मागणीतील वाढीचा परिणाम खालीलपैकी कोणत्या घटकावर होईल ?
- (A) मुद्रास्फिती
 (B) मंदी
 (C) किंमत संकोच
 (D) सौम्य मंदी
27. उपभोग-उत्पन्न गुणोत्तर खालीलपैकी कशाने दर्शविता येईल ?
- (A) सिमांत महसूल
 (B) सिमांत उपभोग प्रवृत्ती
 (C) सरासरी महसूल
 (D) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती

28. If the MPC is 0.6, the investment multiplier will be :
- (A) 1.67
(B) 2.5
(C) 6.0
(D) 4.0
29. The principle that investment depends on the change in consumption :
- (A) Multiplier Principle
(B) Accelerator Principle
(C) Super Multiplier
(D) Investment Multiplier
30. Which of the following is true for a consumption line passing through the origin ?
- (A) $APC = MPC$
(B) $APC > MPC$
(C) $APC < MPC$
(D) $APC = MPS$
28. सिमांत उपभोग प्रवृत्तीचे मूल्य 0.6 असल्यास, गुंतवणूक गुणकाचे मूल्य खालीलपैकी कोणते राहिल ?
- (A) 1.67
(B) 2.5
(C) 6.0
(D) 4.0
29. खालीलपैकी कोणते तत्व गुंतवणूक हे उपभोगातील बदलांवरील अवलंबित्व दर्शविते ?
- (A) गुणक तत्व
(B) प्रवेग तत्व
(C) द्रुत गुणक
(D) गुंतवणूक गुणक
30. उगम स्थानातून उपभोग रेषा गेल्यास खालीलपैकी कोणता पर्याय योग्य ठरतो ?
- (A) सउप्र = सिउप्र
(B) सउप्र > सिउप्र
(C) सउप्र < सिउप्र
(D) सउप्र = सिउप

31. Match List I and List II and choose the *correct* answer from the codes given below :

List I	List II
(i) Sustain-ability	(1) Less poverty and deprivation
(ii) Development	(2) Less environmental destruction
(iii) Inclusion	(3) Less disparity within and between nations
(iv) Equity	(4) Less marginalisation of people and countries

Codes :

(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A) (1)	(2)	(3)	(4)
(B) (2)	(1)	(4)	(3)
(C) (4)	(3)	(2)	(1)
(D) (2)	(4)	(3)	(1)

32. The Lewis model of development is applicable to an economy where there is :

- (A) technological advancement
- (B) rapid population growth
- (C) abundance of labour over requirement
- (D) surplus of capital

31. यादी I व II मध्ये जोड्या लावा आणि योग्य पर्याय दिलेल्या संकेतांकांमधून निवडा :

यादी I	यादी II
(i) चिरस्थायित्व	(1) कमी दारिद्र्य आणि वंचितपणा
(ii) विकास	(2) पर्यावरणाचा कमी प्रमाणात विनाश
(iii) सर्वांचा समावेश	(3) देशान्तर्गत व आन्तर्देशीय पातळीवर कमी विषमता
(iv) समता	(4) लोकांचे व देशांचे कमी परीधीकरण

संकेतांक

(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A) (1)	(2)	(3)	(4)
(B) (2)	(1)	(4)	(3)
(C) (4)	(3)	(2)	(1)
(D) (2)	(4)	(3)	(1)

32. विकासाचे लुईस प्रतिमान हे.....

असलेल्या अर्थव्यवस्थेला लागू होऊ शकते.

- (A) तंत्रज्ञानात्मक प्रगती
- (B) वेगवान लोकसंख्या वृद्धी
- (C) जरूरीपेक्षा श्रमाची अधिक उपलब्धता
- (D) भांडवलाचे आधिक्य

33. Which are the two gaps affecting growth process of on economic system in the two gap model of growth ?
- (A) Export gap and import gap
 (B) Savings gap and investment gap
 (C) Foreign exchange gap and domestic saving gap
 (D) Income gap and consumption gap
34. Dependency models of development examine :
- (A) The interaction between a developed and an under-developed economy
 (B) How an underdeveloped economy eliminates poverty through foreign aid
 (C) How underdeveloped countries depends on each other for mutual gains from trade
 (D) How the economies of certain countries are conditioned by the development and expansion of another economy to which the former is subjected
33. वृद्धीच्या दोन-तफावत प्रतिमानात, एखाद्या अर्थप्रणालीच्या वृद्धी प्रक्रियेवर प्रभाव पाडणाऱ्या दोन तफावती कोणत्या ?
- (A) निर्यात तफावत आणि आयात तफावत
 (B) बचत तफावत आणि गुंतवणूक तफावत
 (C) परकीय चलन तफावत आणि देशान्तर्गत बचत तफावत
 (D) उत्पन्न तफावत आणि उपभोग तफावत
34. विकासाच्या परावलंबित्व प्रतिमानांमध्ये काय तपासले जाते ?
- (A) एका विकसित आणि एका अल्पविकसित अर्थव्यवस्थेमधील परस्पर व्यवहार
 (B) एखादी अल्पविकसित अर्थव्यवस्था विदेशी साह्यामुळे दारिद्र्य निर्मूलन कशी करते
 (C) अल्पविकसित देश व्यापारातून परस्पर लाभ मिळविण्यासाठी एकमेकांवर कसे अवलंबून राहतात.
 (D) काही देशांच्या अर्थव्यवस्थांवर दुसऱ्या एका अर्थव्यवस्थेच्या विकासाचा आणि विस्ताराचा परिणाम असा होतो, जेव्हा ते देश या देशाच्या हुकुमाखाली असतात.

35. The theory of unequal exchange was proposed by :
- (A) H. Singer
(B) J.K. Galbraith
(C) A. Emmanuel
(D) P. Rosenstein-Rodan
36. Trade barriers imposed by developed nations :
- (A) are contrary to the spirit of free trade
(B) support a free trade regime
(C) used to correct unfair terms of trade
(D) support the regime of fair trade
37. Which of the following is *not* implied by the concept of sustainability of development ?
- (A) Inter-generational equity be maintained in the use of resources
(B) Stock of natural capital cannot be allowed to decline
(C) Social capital deteriorates due to overuse of resources
(D) Regeneration rate and usage rate of resources must maintain equilibrium for preserving resources
35. विषम विनिमयाचा सिद्धांत कोणी मांडला ?
- (A) एच. सिंगर
(B) जे.के. गॅलब्रेथ
(C) ए. इमॅन्युएल
(D) पी. रोझनस्टाइन-रोडान
36. विकसित देशांनी लादलेले व्यापारातील अडथळे :
- (A) खुल्या व्यापाराच्या तत्त्वाच्या विरोधात आहेत
(B) खुल्या व्यापाराच्या व्यवस्थेला आधार देतात
(C) व्यापाराच्या अन्याय्य मूल्यतुल्यता दरावर उपाय करतात
(D) न्याय्य व्यापाराच्या व्यवस्थेला आधार देतात
37. विकासाच्या चिरस्थायित्वाच्या संकल्पनेत पुढीलपैकी कोणते अभिप्रेत असत नाही ?
- (A) साधनसामग्रीच्या वापरात पिढ्या-पिढ्यांमधील समतेचे रक्षण केले जाते
(B) नैसर्गिक भांडवलाच्या संचयाला कमी होऊ देऊ नये
(C) साधनसामग्रीचा अतिरिक्त वापर झाल्यामुळे सामाजिक भांडवल कमी होते
(D) साधनसामग्री टिकवण्यासाठी, साधनसामग्रीचा पुनरुज्जीवन दर आणि उपयोगाचा दर यांच्यात संतुलन राखले पाहिजे

38. Budgetary support for financing plan outlays of public sector enterprises is provided by Government of India through :
- (A) Grants-in-aid
(B) Subsidies
(C) Investment in share capital
(D) Disinvestment
39. All revenue received by Government of India, loans raised by it and also receipts from recoveries of loans granted by it from :
- (A) Public Provident Fund
(B) National Investment Fund
(C) National Small Saving Fund
(D) Consolidated Fund
40. Effective Revenue Deficit is the difference between :
- (A) Total Revenue and Total Expenditure
(B) Revenue Deficit and grants for creation of asset
(C) Fiscal Deficit and interest payments
(D) Plan expenditure and Non-plan expenditure
38. सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगांच्या योजना परिव्ययाची वित्तव्यवस्था करण्यासाठी भारत सरकारकडून अर्थसंकल्पीय आधार कोणत्या मार्गाने केला जातो ?
- (A) सहाय्यक अनुदाने देऊन
(B) अर्थसहाय्य देऊन
(C) भाग भांडवलात गुंतवणूक करून
(D) निर्गुंतवणूक करून
39. भारत सरकारला सर्वमार्गाने मिळालेला महसूल, त्यांनी काढलेली कर्जे आणि त्यांनी दिलेल्या कर्जाची झालेली वसुली इ. महसूल कुठे जमा केला जातो ?
- (A) सार्वजनिक भविष्यनिर्वाह निधि
(B) राष्ट्रीय गुंतवणूक निधि
(C) राष्ट्रीय अल्प बचत निधि
(D) एकत्रित निधि
40. खालीलपैकी कोणत्या दोहोंतील फरकाला प्रभावी महसूली तूट म्हणतात ?
- (A) एकूण महसूल आणि एकूण खर्च
(B) महसूली तूट आणि भांडवल निर्मिती साठीची अनुदाने
(C) राजकोषीय तूट आणि व्याजाचे भुगतान
(D) योजना खर्च आणि योजनेतर खर्च

41. Government of India introduced the Market Stabilization Scheme in the year :
- (A) April, 2005
(B) April, 2004
(C) April, 2003
(D) March, 2002
42. Which one of the following is distributed under the Article 293 of the Constitution of India ?
- (A) Plan Grants
(B) Grants-in-aid
(C) Proceeds of union taxes
(D) Loan
43. 13th Finance Commission recommended states' share in the net proceeds of central taxes at :
- (A) 29.5 percent
(B) 30.0 percent
(C) 32.0 percent
(D) 32.5 percent
41. भारत सरकारने बाजार स्थिरीकरण योजना कोणत्या वर्षा सुरू केली ?
- (A) एप्रिल, 2005
(B) एप्रिल, 2004
(C) एप्रिल, 2003
(D) मार्च, 2002
42. भारतीय राज्यघटनेच्या 293 कलमान्वये कोणत्या वित्तीय साधनांचे वाटप केले जाते ?
- (A) योजना अनुदाने
(B) सहाय्यक अनुदाने
(C) केंद्रीय करांचा महसूल
(D) कर्ज
43. 13व्या वित्त आयोगाने केंद्र सरकारच्या निव्वळ कर महसूलातील किती हिस्सा राज्यांना वाटप करण्याची शिफारस केली ?
- (A) 29.5 टक्के
(B) 30.0 टक्के
(C) 32.0 टक्के
(D) 32.5 टक्के

44. **A** : According to Adam Smith International Trade takes place on the basis of comparative advantage.
B : The principle of absolute advantage is at the focal point of David Ricardo's theory of International Trade.
 Make the *correct* choice :
 (A) Statement (A) is incorrect and Statement (B) is correct
 (B) Statement (A) is correct and Statement (B) is incorrect
 (C) Both the statements (A) and (B) are correct
 (D) Both the statements (A) and (B) are incorrect
45. Which of the following definition is the *correct* definition of 'Production Possibility Frontier' ?
 (A) It is the curve showing least possible cost levels of producing two commodities
 (B) It is the curve showing highest production level in the given situation
 (C) It is the curve showing alternative combinations of two commodities that a nation can produce under the given technology and given resources
 (D) It is the curve showing various ratios of exchange of two commodities, by two trading nations
44. **A** : अँडड सुडुथकुकु डते आंतरररषुडुरु वुडरर तुलनरतुडक लरडरकुकु आडररे डडून डेतु.
B : नरवुवळ लरडु ततुव हे डेवुड ररकरुडुडुकरु आंतरररषुडुरु वुडरर सुडुडुररतुररकुर डुखुड डुदुडर आहे.
 (A) वरडरन (A) कुकु आहे आणर वरडरन (B) डरुडर आहे
 (B) वरडरन (A) डरुडर आहे आणर वरडरन (B) कुकु आहे
 (C) (A) आणर (B) ही दुनुही वरडरने डरुडर आहेत
 (D) (A) आणर (B) ही दुनुही वरडरने कुकु आहेत
45. खरलीलडुडुकी कुणती वुडरखुडर उतुडरदन शकुडुतर वकुररकी अकुकु वुडरखुडर आहे ?
 (A) दुन वसुतुंकुडर उतुडरनरकुर नुडनतडु शकुडु वुडडु दशुवरणरर वकुर.
 (B) डुररत डरररसुथरतीत डरसुतीत डरसुत उतुडरन डरतळी दशुवरणरर वकुर.
 (C) डुररत तंतुरडुनरन आणर संसरधनरं अंतुगुत देश उतुडरदीत करु शकणरनुडर दुन वसुतुंकुडु डररुडरडी संडुडुग दशुवरणरर वकुर हुडुडु
 (D) दुन वुडरडररी देशरंकुडर दुन वसुतुंकुडर वरनरडुडुडुडुडु वररवधु गुणुतुतुरे दशुवरणरर वकुर हुडुडु.

46. A curve showing the quantity of its imported commodity that the nation demands in exchange of the supply of various quantities of export is called as :
- (A) Lorenz curve
(B) Offer curve
(C) Production Possibility Curve
(D) Laffer curve
47. The terms of trade of a nation is defined as :
- (A) The ratio of costs of production of export commodity to that of the cost of production of import commodity
(B) The ratio of the price of its export commodity to that of its import commodity
(C) The ratio of growth rate of the production of export commodity to that of the import commodity
(D) The ratio of factors used in production in export commodity to that of the factors used in import commodity
48. The term 'Autarky' in International trade refers to :
- (A) Total absence of trade
(B) Optimum trade
(C) A point of trade saturation
(D) Trade leading to huge losses
46. निर्यात पुरवठ्याच्या विविध मात्रांच्या बदल्यास आयातीकरीता असणारी मागणी दर्शविणारा वक्रास.....असे म्हणतात.
- (A) लारेंझ वक्र
(B) देयता वक्र
(C) उत्पादन शक्यता वक्र
(D) लॅफर वक्र
47. देशाच्या मुल्य तुल्य दराची व्याख्या अशी केली जाते :
- (A) निर्यात वस्तूच्या उत्पादन व्ययाशी आयात वस्तूच्या उत्पादन व्ययाचे प्रमाण
(B) देशाच्या निर्यात वस्तू किंमतीचे आयात वस्तू किंमतीशी असणारे प्रमाण
(C) निर्यात वस्तू उत्पादन वृद्धिचे आयात वस्तू उत्पादन वृद्धिशी प्रमाण
(D) निर्यात वस्तू उत्पादनात वापरलेल्या घटकांचे आयात वस्तू उत्पादनात वापरलेले प्रमाण
48. आंतरराष्ट्रीय व्यापारात देशाची "व्यापार विरहीत स्थिती" ही संकल्पना असे सूचित करते की.
- (A) व्यापाराची पूर्ण अनुपस्थिती
(B) पर्याप्त व्यापार
(C) व्यापार संतृप्ती बिंदू
(D) व्यापारातून प्रचंड तोटा

49. The curve showing various trade situations providing equal welfare to a nation is called :
- (A) Trade offer curve
(B) Phillips curve
(C) J-curve
(D) Trade indifference curve
50. Intra-Industry trade at the international level implies :
- (A) That the trade in the homogeneous products of the different industry
(B) That the trade in the differentiated products of the same industry
(C) That the trade in the differentiated products of the different industry
(D) That the trade in the homogeneous products of the same industry
51. The call money market determines :
- (A) the long-term interest rate
(B) the short-term interest rate
(C) cost of bank credit
(D) rate on inter-bank one day borrowing
49. व्यापाराच्या विविध परिस्थितीत देशाला समान कल्याण प्राप्ती दर्शविणाऱ्या वक्रास..... असे म्हणतात.
(A) व्यापार देयता वक्र
(B) फिलीप्स वक्र
(C) J-वक्र
(D) व्यापार तटस्थता वक्र
50. आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील उद्योगांतर्गत व्यापारतून असे सुचित होते :
(A) विविध उद्योगांच्या एकजिनशी उत्पादनांचा व्यापार
(B) समान उद्योगांच्या भेदजन्य उत्पादनांचा व्यापार
(C) विविध उद्योगांच्या भेदजन्य उत्पादनांचा व्यापार
(D) समान उद्योगांच्या एकजिनसी उत्पादनांचा व्यापार
51. मागणीदेय चलन बाजारात.....ची निश्चिती होते.
(A) दीर्घकालीन व्याज दर
(B) अल्पकालीन व्याज दर
(C) बँक कर्जाचे मूल्य
(D) आंतरबँकांचा परस्परातील एक दिवसीय कर्जावरील दर

52. The economic function of a financial intermediary is to :
- (A) Finance the working capital requirements of firms
 (B) Transfer funds from surplus units to deficit units
 (C) Give credit for consumer durables
 (D) Regulate the capital market
53. A Mutual Fund is a Financial Product which is available in :
- (A) the corporate bond market
 (B) the stock exchange
 (C) the money market
 (D) the capital market
54. The credit creation process in the economy requires :
- (A) an individual commercial bank
 (B) the whole commercial banking system
 (C) the central bank
 (D) the co-operative bank network
55. Find the *correct* chronological order from the following :
- (A) IFCI, IDBI, ICICI, SIDBI
 (B) IFCI, ICICI, IDBI, SIDBI
 (C) SIDBI, IFCI, ICICI, IDBI
 (D) IDBI, ICICI, IFCI, SIDBI
52. वित्तीय मध्यस्थाचे आर्थिक कार्य म्हणजे :
- (A) उत्पादन संस्थांना खेळत्या भांडवलाचा वित्तपुरवठा करणे
 (B) शिल्लकी निधी असणाऱ्यांकडून न्यून निधी असणाऱ्यांकडे निधी हस्तांतरित करणे
 (C) टिकाऊ ग्राहकोपयोगी वस्तूसाठी कर्ज देणे
 (D) भांडवल बाजाराचे नियमन करणे
53. म्युच्युअल फंड हे वित्तीय उत्पादन.....
येथे उपलब्ध असते.
- (A) कॉर्पोरेट रोखे बाजार
 (B) शेअर बाजार
 (C) चलन बाजार
 (D) भांडवल बाजार
54. अर्थव्यवस्थेत पतनिर्मिती प्रक्रियेसाठी.....
ची गरज असते.
- (A) एक व्यापारी बँक
 (B) पूर्ण व्यापारी बँक यंत्रणा
 (C) मध्यवर्ती बँक
 (D) सहकारी बँकांचे जाळे
55. खालीलपैकी कोणता क्रम कालक्रमानुसार बरोबर आहे ?
- (A) IFCI, IDBI, ICICI, SIDBI
 (B) IFCI, ICICI, IDBI, SIDBI
 (C) SIDBI, IFCI, ICICI, IDBI
 (D) IDBI, ICICI, IFCI, SIDBI

56. (i) NABARD carries out the function of refinancing the long term credit to industrial projects.

(ii) NABARD took over the functions of Agricultural Refinance Development Corporation.

What can you say about the statements noted above ?

- (A) Statement (i) is correct and statement (ii) is incorrect
- (B) Statement (i) is incorrect and statement (ii) is correct
- (C) Both statement (i) and statement (ii) are incorrect
- (D) Both statement (i) and statement (ii) are correct

56. (i) NABARD औद्योगिक प्रकल्पांना दीर्घमुदती कर्जासाठी पुनर्वित्त व्यवस्था करण्याचे कार्य करते.

(ii) शेती पुनर्वित्त विकास महामंडळाची कार्ये NABARD ने आपल्याकडे घेतली.

वरील विधानां विषयी आपण काय सांगू शकाल ?

- (A) विधान (i) बरोबर आहे आणि विधान (ii) चूक आहे
- (B) विधान (i) चूक आहे आणि विधान (ii) बरोबर आहे
- (C) दोन्हीही विधान (i) आणि विधान (ii) चुकीची आहेत
- (D) दोन्हीही विधान (i) आणि विधान (ii) बरोबर आहेत

57. The Rangarajan Committee (1993) recommended that the percentage of equity to be disinvested in industries from public sector should be :

- (A) 49%
- (B) 74%
- (C) 35%
- (D) 26%

58. The ICOR of India's Ninth Five Year Plan was 4.53 and that of the Tenth Five Year Plan was expected to be 3.58. This suggests :

- (A) Higher efficiency of the economy
- (B) Lower efficiency of the economy
- (C) Higher capital intensity of the economy
- (D) Lower capital intensity of the economy

57. सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगांमधील भागभांडवाल निर्गुतवणुकीचे किती प्रमाण असावे असे रंगराजन समितीने (1993) सुचविले ?

- (A) 49%
- (B) 74%
- (C) 35%
- (D) 26%

58. भारतात नवव्या पंचवार्षिक योजनेत सीमान्त भांडवल उत्पादन गुणोत्तर 4.53 होते, तर दहाव्या पंचवार्षिक योजनेत ते 3.58 असावे असे अपेक्षित होते. यावरून असे सूचित होते की :

- (A) अर्थव्यवस्थेची कार्यक्षमता वाढली
- (B) अर्थव्यवस्थेची कार्यक्षमता कमी झाली
- (C) अर्थव्यवस्थेची भांडवल सघनता वाढली
- (D) अर्थव्यवस्थेची भांडवल सघनता कमी झाली

59. "Theory of Intergenerational Wealth Flow" as Intergenerational transfer of wealth as a key determinant of fertility behaviour is proposed by :
- (A) Coale and Hoover
(B) C. Hirschmann
(C) R. Easterline
(D) S. Caldwell
60. The author of "An Essay on the Principle of Population" is :
- (A) Marshall
(B) Malthus
(C) Boserup
(D) Lee
61. The Environment (Protection) Act, was passed in India in :
- (A) 1984
(B) 1986
(C) 1996
(D) 2006
59. संपत्तीच्या एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे होणाऱ्या हस्तांतरणाला प्रजनन-निगडित वर्तनाला निश्चित करणारा कळीचा घटक म्हणून कोणी प्रस्तुत केले ? ("पिढ्या-पिढ्यांमधील संपत्ती प्रवाहाचा सिद्धांत)
- (A) कोल आणि हूवर
(B) सी. हर्शमन
(C) आर. ईस्टरलीन
(D) एस. कॉल्डवेल
60. "An Essay on the Principle of Population" या निबंधाचे लेखक कोण ?
- (A) मार्शल
(B) माल्थस
(C) बोझरप
(D) ली
61. भारतात पर्यावरण (संरक्षण) कायदा कोणत्या साली मंजूर करण्यात आला ?
- (A) 1984
(B) 1986
(C) 1996
(D) 2006

62. The female-male ratio in the Indian population showed a slight increase between 1991 and 2001 due to :
- (A) Increase in number of girls born relative to boys
 (B) Overall improvement in health of women of all age groups
 (C) Increasing proportion of higher age groups in the population
 (D) Rapid fall in the birth rate
63. (i) Both by the amount of investment and the number of projects the irrigation sector of Maharashtra is one of the largest in the country.
 (ii) The irrigation attainment of Maharashtra is almost less than half of the overall irrigation attainment in India.
- (A) Statement (i) incorrect and the statement (ii) is correct
 (B) Both the statements (i) and (ii) are correct
 (C) Both the statements (i) and (ii) are incorrect
 (D) Statement (i) is correct and the statement (ii) is incorrect
62. 1991 व 2001 च्या दरम्यान, भारताच्या लोकसंख्येतील स्त्री-पुरुष गुणोत्तरात किंचित वाढ झालेली दिसते, कारण :
- (A) मुलांच्या तुलनेत जन्माला आलेल्या मुलींची संख्या वाढली
 (B) सर्व वयोगटातील स्त्रियांच्या आरोग्यात सुधारणा झाली
 (C) लोकसंख्येत उच्च वयोगटांचे प्रमाण वाढले
 (D) जन्म दरात वेगाने घट झाली
63. (i) गुंतवणुक आणि प्रकल्पसंख्या या दोहोंचा संदर्भात महाराष्ट्राचे जलसिंचन क्षेत्र देशात सर्वात मोठे आहे.
 (ii) महाराष्ट्राची एकूण सिंचन साध्यता भारताच्या समग्र सिंचन साध्यतेच्या जवळ-जवळ अर्ध्यापेक्षा कमी आहे.
- (A) विधान (i) चूक आणि विधान (ii) बरोबर आहे
 (B) दोन्हीही विधान (i) आणि विधान (ii) बरोबर आहे
 (C) दोन्हीही विधान (i) आणि विधान (ii) चूक आहेत
 (D) विधान (i) बरोबर आणि विधान (ii) चूक आहे

64. What can you say about the following statements pertaining to Indian agriculture ?
- (i) The domestic production of chemical fertilizers in India far exceeds the consumption.
- (ii) All the chemical fertilisers in India are imported from abroad.
- (A) Both the statement (i) and statement (ii) are incorrect
- (B) Both the statement (i) and statement (ii) are correct
- (C) Statement (i) is correct and statement (ii) is incorrect
- (D) Statement (i) is incorrect and statement (ii) is correct
65. What can you say about the operational landholding in Indian agriculture ?
- (i) Small holding category ranges between 1 hectare and 2 hectares.
- (ii) Large landholding are about 20% of the total landholdings.
- (A) Statement (i) is correct and statement (ii) is incorrect
- (B) Statement (i) and statement (ii) are incorrect
- (C) Statement (i) and statement (ii) are correct
- (D) Statement (i) is incorrect and statement (ii) is correct
64. भारतीय कृषीविषयी खालील विधानांसंदर्भात तुम्ही काय म्हणू शकता ?
- (i) भारतातील देशांतर्गत रासायनिक खतांचे उत्पादन उपभोगापेक्षा फार अधिक आहे
- (ii) भारतात सर्व रासायनिक खतांची आयात परदेशातून केली जाते.
- (A) दोन्हीही विधान (i) आणि विधान (ii) चुकीची आहेत
- (B) दोन्हीही विधान (i) आणि विधान (ii) बरोबर आहेत
- (C) विधान (i) बरोबर आणि विधान (ii) चुकीचे आहे
- (D) विधान (i) चुकीचे आणि विधान (ii) बरोबर आहे
65. भारतीय कृषीच्या क्रियाशील जमीन धारणेसंदर्भात तुम्ही काय म्हणू शकता ?
- (i) लहान धारणक्षेत्राची मर्यादा 1 हेक्टर ते 2 हेक्टरच्या दरम्यान असते.
- (ii) मोठ्या धारणक्षेत्राचे एकूण धारणक्षेत्रातील प्रमाण साधारणपणे 20% आहे.
- (A) विधान (i) बरोबर आहे आणि विधान (ii) चूक आहे
- (B) विधान (i) आणि विधान (ii) चूक आहेत
- (C) विधान (i) आणि विधान (ii) बरोबर आहे
- (D) विधान (i) चूक आहे आणि विधान (ii) बरोबर आहे

66. Find the odd name out :
Regional Rural Bank, Primary Agricultural Credit Society, ICICI Bank, NABARD :
(A) Primary Agricultural Credit Society
(B) Regional Rural Bank
(C) ICICI Bank
(D) NABARD
67. Which of the following is *not* the objective of land reforms in India ?
(A) Abolition of intermediaries
(B) Providing irrigation facilities
(C) Security of tenure
(D) Regulation of rent
68. Investment in Indian agriculture as per cent of GDP constant prices was around.....% by the year 2010.
(A) 1.5
(B) 5.5
(C) 3.5
(D) 7.0
69. Suppose the utility function is $U = q_1, q_2$, prices are given as $p_1 = 4$ and $p_2 = 10$. With consumer's income as Rs. 200, what would be the equilibrium quantities of commodities ?
(A) $q_1 = 25, q_2 = 10$
(B) $q_1 = 50, q_2 = 20$
(C) $q_1 = 20, q_2 = 40$
(D) $q_1 = 5, q_2 = 10$
66. खालील नावातील विसंगती शोधा :
विभागीय ग्रामीण बँक, प्राथमिक कृषी पत संस्था, आय.सी.आय.सी.आय. बँक, नाबार्ड
(A) प्राथमिक कृषी पत संस्था
(B) विभागीय ग्रामीण बँक
(C) आय.सी.आय.सी.आय. बँक
(D) नाबार्ड
67. खालीलपैकी कोणता घटक भारतातील जमिनविषयक सुधारणांचे उद्दिष्ट नव्हते ?
(A) मध्यस्थांचे उच्चाटन
(B) पाणीपुरवठ्याच्या सुविधा पुरविणे
(C) कसवनुकिची शाश्वती
(D) खंडाचे नियमन
68. सन 2010 मध्ये भारतीय कृषी क्षेत्रातील गुंतवणूक स्थिर किंमतीनुसार राष्ट्रीय उत्पन्नाचा..... टक्के होती.
(A) 1.5
(B) 5.5
(C) 3.5
(D) 7.0
69. Suppose the utility function is $U = q_1, q_2$, prices are given as $p_1 = 4$ and $p_2 = 10$. With consumer's income as Rs. 200, what would be the equilibrium quantities of commodities ?
(A) $q_1 = 25, q_2 = 10$
(B) $q_1 = 50, q_2 = 20$
(C) $q_1 = 20, q_2 = 40$
(D) $q_1 = 5, q_2 = 10$

70. If the utility function is $U = q_1q_2$ and the budget constraint $M^0 - p_1q_1 - p_2q_2 = 0$, then the demand functions are :

- (A) Vertical
- (B) Rectangular hyperbola
- (C) Parabola
- (D) Horizontal

71. Entrepreneur's short run total cost function is :

$$C = q^3 - 6q^2 + 17q + 66.$$

What would be the output level at which he maximizes profit if $p = 5$ under perfect competition ?

- (A) 1
- (B) 2
- (C) 3
- (D) 4

72. An economy has the following data for industry and agriculture sectors :

	Agriculture	Industry	Final Demand	Final Output
Agriculture	150	50	100	300
Industry	50	100	50	200

The input-output coefficient for industry's input into agriculture sector is :

- (A) $\frac{1}{2}$
- (B) $\frac{1}{3}$
- (C) $\frac{1}{6}$
- (D) $\frac{1}{5}$

70. If the utility function is $U = q_1q_2$ and the budget constraint $M^0 - p_1q_1 - p_2q_2 = 0$, then the demand functions are :

- (A) Vertical
- (B) Rectangular hyperbola
- (C) Parabola
- (D) Horizontal

71. Entrepreneur's short run total cost function is :

$$C = q^3 - 6q^2 + 17q + 66.$$

What would be the output level at which he maximizes profit if $p = 5$ under perfect competition ?

- (A) 1
- (B) 2
- (C) 3
- (D) 4

72. An economy has the following data for industry and agriculture sectors :

	Agriculture	Industry	Final Demand	Final Output
Agriculture	150	50	100	300
Industry	50	100	50	200

The input-output coefficient for industry's input into agriculture sector is :

- (A) $\frac{1}{2}$
- (B) $\frac{1}{3}$
- (C) $\frac{1}{6}$
- (D) $\frac{1}{5}$

73. Heteroscedasticity means :
- (A) Error variance increases
 - (B) Error variance decreases
 - (C) Error variance increases or decreases
 - (D) Error variance is constant
74. When the number of explanatory variables in the regression model increases the adjusted R^2 (\bar{R})² .
- (A) Increases
 - (B) Decreases
 - (C) Does not change
 - (D) May increase or decrease
75. In a dummy variable model, the number of dummies should be :
- (A) one less than number of categories
 - (B) one more than number of categories
 - (C) equal to number of categories
 - (D) one less than number of independent variables in the model
73. Heteroscedasticity means :
- (A) Error variance increases
 - (B) Error variance decreases
 - (C) Error variance increases or decreases
 - (D) Error variance is constant
74. When the number of explanatory variables in the regression model increases the adjusted R^2 (\bar{R})² .
- (A) Increases
 - (B) Decreases
 - (C) Does not change
 - (D) May increase or decrease
75. In a dummy variable model, the number of dummies should be :
- (A) one less than number of categories
 - (B) one more than number of categories
 - (C) equal to number of categories
 - (D) one less than number of independent variables in the model

DEC-11313/III

ROUGH WORK